

Reģionu komitejas atzinums “Rīcības plāns konkurētspējīgai un ilgtspējīgai tērauda rūpniecībai Eiropā”

(2014/C 114/05)

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. uzskata, ka tērauda rūpniecībai ir svarīga loma Eiropas Savienības ekonomikā kopumā un tā ir nozīmīga stratēģiska nozare, kura tieši ietekmē ekonomikas, sociālo un vides attīstību visās Eiropas Savienības dalībvalstīs;
2. pēc Komitejas domām, Eiropas tērauda rūpniecības turpmākajai attīstībai ir tieša ietekme uz reģionālo un vietējo attīstību un ka konkurētspējīga un ilgtspējīga tērauda rūpniecība vienlaikus ir gan ekonomikas atveseļošanas nosacījums, gan rādītājs daudzos ES reģionos;
3. uzskata, ka neatkarīgas Eiropas tērauda rūpniecības atbalsta politika ir obligāts priekšnoteikums, lai ilgtermiņā nodrošinātu apgādes drošību Eiropas Savienībā. Lai saglabātu neatkarību, tērauda rūpniecībai jāparāda, ka tā, ieviešot inovācijas un vidi saudzējošu pieeju, ir gatava nākotnes izaicinājumiem. Potenciālais ES atbalsts var tikai paātrināt pārmaiņu procesu, kas jāīsteno pašai tērauda rūpniecībai;
4. norāda uz grūto ekonomisko situāciju, kas skar Eiropas Savienību, kuras kopējā ražošanas jauda pārsniedz 217 miljonus tonnu tērauda gadā un faktiskais produkcijas apjoms veido aptuveni 11 % no pasaules produkcijas kopapjoma, – šīs situācijas dēļ tai nākas risināt problēmas, ko starptautiskajā mērogā radījis jaudas pārpalikums un zems tirgus pieprasījums;
5. tā kā “pieprasījums pēc tērauda ir atkarīgs no dažu galveno tēraudu izmantojošo nozaru ekonomiskā un finansiālā stāvokļa – piemēram, būvniecības un autobūves nozares”⁽¹⁾, vēlas atsaukties uz Komitejas atzinumiem par rūpniecības politiku⁽²⁾ un atzinumu “CARS 2020: rīcības plāns konkurētspējīgai un ilgtspējīgai Eiropas autobūves nozarei”⁽³⁾;
6. uzskata, ka celtniecība ir viena no galvenajām nozarēm, kurā izmanto tēraudu, un ka ilgtspējībai un energoefektivitātei ir jābūt prioritātei šāda veida celtniecībā. Tas jo īpaši attiecas uz publiskām struktūrām piederošu ēku renovāciju, ko varētu īstenot, piemēram, saistībā ar Eiropas sociālo mājokļu programmu, kuru vairākkārt pieprasījusi gan RK, gan Eiropas Parlaments;
7. atgādina, ka pēdējos gados rūpnieciskās darbības palēnināšanās dēļ aptuveni 500 ražošanas uzņēmumos 23 dalībvalstīs būtiski samazināts ražošanas apjoms, daļa uzņēmumu likvidēti, un tā rezultātā, diemžēl, zaudētas aptuveni 40 000 darba vietas;
8. norāda, ka šī sarežģītā ekonomiskā situācija ir negatīvi ietekmējusi sociālo un ekonomisko kohēziju attiecīgajos reģionos;
9. piekrīt, ka ir vajadzīga ES stratēģija tērauda rūpniecības turpmākai attīstībai;
10. uzskata, ka šajā procesā tieši jāiesaista vietējās un reģionālās pašvaldības, ievērojot teritoriālās īpatnības un specializāciju un ņemot vērā, ka minētās pašvaldības spēj vislabāk izvērtēt ekonomiskās un sociālās problēmas un to turpmāko investīciju nepieciešamību un dzīvotspēju, kas vajadzīgas darba vietu radīšanai vai saglabāšanai, kā arī vislabāk spēj apzināt šādu investīciju iespējamus resursus. Turklāt tās arī labāk pārzina vides ietekmes novērtējuma jomu;
11. uzskata, ka centieni uzlabot ES konkurētspēju jābalsta uz pārredzamības un uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides principiem. Piemēram, prasmes, inovācijas spēja un kvalitāte palielinās Eiropas tērauda rūpniecības konkurētspēju salīdzinājumā ar tās konkurentiem;

⁽¹⁾ COM(2013) 407 final.

⁽²⁾ RK 2013. gada 11. aprīļa atzinums “Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai”, ziņotājs: *Claude Gewerc* (PSE/F), CDR2255-2012_00_00_TRA_AC.

⁽³⁾ RK atzinuma projekts (ziņotājs: *Christian Buchmann* (PPE/AT)), CDR1997-2013_00_00_TRA_PA.

12. atbalsta stingru rūpniecības politiku, kas virzīta uz ES tērauda rūpniecības konkurētspējas palielināšanu un, ja iespējams, uz jau esošo ražošanas uzņēmumu un darba vietu saglabāšanu vai paplašināšanu, tostarp plašāk izmantojot pārstrādi un otrreizēju pārstrādi, lai nozare nezaudētu darbinieku gadu desmitos iegūtās metalurģijas nozares prasmes un zināšanas;
13. tāpēc prasa ieviest profesionālās tālākizglītības programmas darba ņēmējiem, kas pašlaik strādā uzņēmumos, kurus varētu skart pārstrukturēšana, lai tādējādi uzlabotu viņu profesionālās prasmes tērauda ražošanas nozarē;
14. otrkārt, aicina izstrādāt papildu pārkvalificēšanas pasākumus darba ņēmējiem, kurus skārusi uzņēmumu likvidēšana vai pārstrukturēšana, paplašinot struktūrfondu izmantošanas iespējas ar Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda (EGF) līdzekļu sadales pārskatīšanas palīdzību, un piedāvājot individuālajām vajadzībām un teritorijas īpatnībām pielāgotas programmas, vienlaikus saglabājot un uzlabojot viņu prasmes šajā nozarē;
15. aicina izveidot finansiālas palīdzības sistēmu teritorijām, kurās notikusi pārstrukturēšana vai likvidēti ražošanas uzņēmumi; šī sistēma jāvirza uz darba ņēmēju profesionālo pārkvalificēšanu un ekonomikas dažādošanu un jābalsta uz publisko un privāto ekonomikas dalībnieku resursiem;
16. uzsver, ka tērauda ražošanas nozares pārstrukturēšanas pasākumu izstrādē un īstenošanā ir vajadzīga visu publisko iestāžu saskaņota pieeja;
17. pauž gandarījumu par tērauda ražošanas nozares augsta līmeņa grupas izveidi ES līmenī, taču izsaka nožēlu, ka tai paredzēta tikai viena sanāksme gadā. Ierosina iekļaut šajā grupā vienu Reģionu komitejas pārstāvi un vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvjus, lai veicinātu sadarbību, informācijas un paraugprakses apmaiņu starp galvenajām ES dalībvalstu iesaistītajām pusēm;
18. uzskata, ka ir jāparedz rīcības plāna izvērtēšana 12 mēnešu laikā pēc tā pieņemšanas;
19. prasa uzsākt pastiprinātu sociālo dialogu krīzes pārvarēšanai, kā arī tieši un cieši iesaistīt sociālos partnerus rūpniecības politikā plašākā nozīmē un, konkrēti, tērauda ražošanas nozares atbalsta politikā;
20. atzīmē, ka visaptverošs rūpniecības modelis, kas balstīts uz inovāciju un apjomīgiem ieguldījumiem jaunajās tehnoloģijās, ir priekšnoteikums ilgtspējīgai izaugsmei Eiropas Savienībā;
21. atzīmē, ka Eiropas tērauda rūpniecībai jāspēj piedāvāt kvalitatīvu inovatīvu produkciju, kas atbilst tirgus pieprasījumam un ar kuru Eiropas tērauda rūpniecība atšķirsies no tās konkurentiem; tomēr šāda pieeja prasa būtiskus ieguldījumus dārgos ražošanas vai pārstrādes veidos, kā arī izstrādē un pētniecībā;
22. uzskata, ka atbalsts inovācijai ir jāattiecinā uz visām ar tērauda rūpniecību saistītām nozarēm. Arī programmā "Apvārsnis 2020" ir jāiekļauj EIB finanšu mehānismi, lai sekmētu sadarbību pētniecības, attīstības un inovācijas jomā starp tērauda rūpniecības uzņēmumiem un reģioniem, kuros tie atrodas, un lai veicinātu ilgtspējību un saimniecisko darbību;
23. atkārtoti aicina veikt ieguldījumus profesionālajās prasmēs un apmācībā ar mērķi sekmēt dažādošanu, specializāciju un inovāciju dzelzs un tērauda ražošanas nozarē, lai nākotnē tā kļūtu konkurētspējīgāka;
24. atbalsta Komisijas centienus veicināt pasākumus prasmju pilnveidošanai, kā arī pasākumus, kas virzīti uz jauniešu nodarbinātību tērauda ražošanas nozarē; taču pauž nožēlu, ka Komisijas paziņojumā nav ierosināts neviens pasākums, kas veicinātu prasmju nodošanu uzņēmumos;
25. pauž gandarījumu, ka rīcības plānā īpaša uzmanība pievērsta inovācijas veicināšanai ar mērķi izstrādāt tīrākas, resursu un enerģijas ziņā efektīvākas tehnoloģijas, lai tādējādi samazinātu izmaksas un ievērotu ES klimata politikas vadlīnijas laikposmam līdz 2030. gadam;
26. aicina Komisiju Eiropas līmenī priekšroku dot tērauda ražošanai elektriskā loka krāsnīs, kuru CO2 emisijas līmenis ir daudz zemāks nekā primārajā tērauda ražošanā no dzelzsrūdas;

27. vēlreiz apstiprina savu atbalstu rūpniecības ekoloģijas pieejai, kura koncentrēta uz materiālu pārstrādi un energopatēriņa kontroli;
28. šajā sakarā uzsver, ka tēraudu var pārstrādāt vairākas reizes un ka tērauda ražošana, neapstrādātas rūdas vietā izmantojot metāllūžņus, samazina enerģijas patēriņu par aptuveni 75 %, bet izejvielu ietaupījums sasniedz 90 %;
29. vēlreiz pauž atbalstu ieguldījumiem inovācijā, kā arī piekļuves nosacījumu uzlabošanai attiecībā uz tirgu, kapitālu, cilvēkresursiem un prasmēm, jo tas ir pamats, lai veidotu spēcīgāku rūpniecības politiku;
30. mudina Komisiju turpināt izvērtēt izmaksas, ko tērauda rūpniecībai rada ES regulējums, kā arī izmaksu ietekmi uz konkurētspēju;
31. atbalsta Komisijas centienus uzsākt apspriešanu par ražošanas izmaksu samazināšanu Eiropas tērauda rūpniecībā. Apspriešana jāorientē uz inovāciju, energoefektivitāti un vides faktoriem;
32. īpaši uzsver nepieciešamību dot iespēju uzņēmumiem, kuri intensīvi patērē elektroenerģiju, slēgt ilgtermiņa piegādes līgumus, t. i., vismaz uz desmit gadiem un iekļaut tajos pietiekami stingrus pārskatīšanas nosacījumus, lai nodrošinātu regulāru piegādi ilglaicīgu līgumattiecību ietvaros, kā arī izmaksu kontroli, nodrošinot tādējādi nozares uzņēmumu konkurētspēju;
33. uzskata, ka ir jāsekmē preču transporta tīklu attīstība, kas reģioniem ir ļoti būtiski, īpaši tālāko un pārrobežu reģionu gadījumā;
34. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu atbalstīt Eiropas Savienībā ražota tērauda pieprasījumu gan ES, gan arī ārpus tās, piemēram, īstenojot mērķtiecīgus pasākumus, lai palielinātu pieprasījumu autobūves un ilgtspējīgas būvniecības nozarēs;
35. aicina Komisiju sekmēt tērauda rūpniecības dažādošanu, lai mazinātu atkarību no pieprasījuma un, cik vien iespējams, ierobežotu ar to saistīto risku;
36. atbalsta centienus izstrādāt ES līmenī ilgtspējīgas ražošanas standartus tērauda produkcijai, ko izmanto būvniecībā, un ieviest kvalitātes sertifikātu ("SustSteel"), kas varētu palielināt ES ražotās produkcijas pievienoto vērtību un konkurētspēju;
37. norāda: lai panāktu ekonomisko un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā un ES uzņēmumu konkurētspēju pasaules tirgū, ir svarīgi aizsargāt Eiropas standartus sociālās politikas, vides, klimata aizsardzības, darba drošības un darba apstākļu jomā;
38. atbalsta Komisijas centienus rīkoties kopā ar trešām valstīm, lai cīnītos ar negodīgu tirdzniecības praksi un cita starpā sekmētu vienlīdzīgu attieksmi;
39. uzskata, ka ilgtermiņā ir svarīgi, lai nozarei tiktu nodrošināta brīva un atvērta tirdzniecība ar tēraudu un tērauda izstrādājumiem, un konstatē, ka, neraugoties uz Komisijas darbu, lai liberalizētu starptautisko tirdzniecību PTO ietvaros, nozares prognozes balstītas uz pieņēmumu, ka aptuveni 65 % pasaules tērauda tirgus joprojām pakļauts dažādiem protekcionistiskiem šķēršļiem;
40. piekrīt Komisijai, ka divpusējās sarunas par tirdzniecības nolīgumiem, īpaši par brīvās tirdzniecības nolīgumiem (BTN) ir svarīgs instruments, lai radītu godīgus nosacījumus ES uzņēmumiem;
41. aicina Komisiju gan divpusējās, gan PTO līmeņa sarunās par nolīgumiem vadīties pēc standartu savstarpīguma principa;
42. mudina Komisiju nešaubīties un, ja nepieciešams, stingri un pārliecinoši piemērot sankcijas pret trešo valstu negodīgu tirdzniecības politiku un pakāpeniski modernizēt ES tirdzniecības aizsardzības instrumentus;

43. aicina Komisiju rūpīgi pārbaudīt, vai "Surveillance 2" sistēma nodrošina vismaz tādas pašas uzraudzības un kontroles garantijas pret negodīgu subsīdiju un dempinga praksi kā Regulā (ES) Nr. 1241/2009 noteiktā iepriekšējās uzraudzības sistēma, ko piemēro atsevišķu tērauda izstrādājumu importam;
44. vienlaikus pauž bažas par ilgo termiņu – vidēji diviem gadiem, kas Eiropas Komisijai ir vajadzīgs, lai pieņemtu antidempinga pasākumus, bet ASV tie ir tikai seši mēneši, un aicina Komisiju šo termiņu saīsināt;
45. atbalsta Komisijas apņemšanos darīt visu iespējamo, lai garantētu brīvu piekļuvi primāro un sekundāro izejvielu tirgum, tostarp dzelzs rūdas, koksa ogļu un pārstrādājamo materiālu tirgum, un uzskata, ka šāda brīva piekļuve ir obligāts priekšnoteikums, lai nodrošinātu ES tērauda ražošanas nozares konkurētspēju pasaulē;
46. uzskata, ka produktivitātes paaugstināšana, ieguldījumiem labvēlīga vide un inovācija ir svarīgi priekšnosacījumi, lai tērauda rūpniecība varētu attīstīties un Eiropas Savienībā ilgtermiņā izdzīvot. Energoefektivitātes paaugstināšana arī būtu labs risinājums enerģijas izmaksu samazināšanai, turklāt tas varētu veicināt konkurētspējas uzlabošanu;
47. norāda, ka Komisijas paziņojumā nav norādītas loģistikas izmaksas, īpaši saistībā ar jūras transportu, izejmateriālu piegādi, piegādes drošību un ekonomikas attīstību, kas saistīta ar ostu darbību;
48. atbalsta Komisijas ieceri uzlabot vispārīgos faktorus, kas nosaka tērauda rūpniecības izaugsmes potenciālu Eiropas Savienībā, to skaitā energoapgādes drošību un konkurētspējīgas energoresursu cenas, kā arī veicināt resursu ziņā efektīvāku ražošanu ar zemāku CO₂ emisiju līmeni;
49. atbalsta jebkādu iniciatīvu, kuras mērķis ir uzraudzīt un kontrolēt izejvielu tirgus, to skaitā metāllūžņu tirgu, lai novērstu metāllūžņu nelegālu eksportu;
50. aicina Komisiju ņemt vērā Eiropas tērauda rūpniecības atbalstam ierosināto pasākumu izmaksu un ieguvumu analīzi un garantēt, lai minētie pasākumi nebūtu pretrunā citām ES politikām, īpaši vides un klimata aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības politikai;
51. uzskata, ka rīcības plānā ierosinātie pasākumi konkurētspējīgai un ilgtspējīgai tērauda rūpniecībai Eiropā nav pašmērķis, tāpēc papildus šiem pasākumiem ir obligāti vajadzīgi arī nozares pasākumi ieguldījumu veicināšanai un darba vietu radīšanai Eiropas ražošanas uzņēmumos;
52. norāda, ka rīcības plāns tā pašreizējā redakcijā nepārkāpj subsidiaritātes un proporcionalitātes principus un atbilst LESD 173. pantam, kurā atzīta ES kompetence rūpniecības politikas atbalstam;
53. aicina Komisiju saskaņā ar LESD 173. pantu izmantot visas Lisabonas līgumā paredzētās iespējas rūpniecības politikas jomā, piemēram, nākot klajā ar lietišķiem ierosinājumiem, lai veicinātu rūpniecības politikas koordinēšanu starp dalībvalstīm, nosakot pamatnostādnes un rādītājus, organizējot paraugprakses apmaiņu un sagatavojot nepieciešamos faktorus periodiskai apsekošanai un izvērtēšanai.

Briselē, 2013. gada 28. novembrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO